gemeente Overbetuwe

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum	Verzonden d.d.
5 juni 2023	S-653 (2023-033991)	2023-036578	21 juni 2023	27 juni 2023
Onderwerp: schriftelijke vragen veerdiensten Overbetuwe		**Behandeld door** Naaijer, M.W.	**Telefoonnummer** 140481	**Bijlage(n)** 1

Geachte raad,

De fractie(s) van CU en D66 hebben op 5 juni 2023 jl. schriftelijke vragen gesteld over de veren in de gemeente Overbetuwe. Dit naar aanleiding van berichtgeving over het afronden en opheffen van het verenfonds van de Provincie Gelderland. Alvorens over te gaan tot beantwoording, volgt hieronder een korte inleiding over de veerverbindingen in de gemeente

In Overbetuwe varen 4 veren, met een verschillende bedrijfsvoering/rechtsvorm, kort samengevat:

A. Lexkesveer, utilitair autoveer, over de Neder-Rijn, van Randwijk naar Wageningen. Dit veer krijgt geen bijdragen uit het Verenfonds. Gemeente Wageningen is eigenaar van het Lexkesveer en betaalt eventuele tekorten. Gemeente Overbetuwe draagt sinds 2020 een vast bedrag bij aan de exploitatie. Deze overeenkomst loopt nog tot en met 2024.
B. Stichting Drielse Veer, utilitair fiets-/voetveer, over de Neder-Rijn, van Driel naar Doorwerth, penvoerder: Renkum, uitbater: Stichting Drielse Veer.
C. Renkumse Veer - Henri I, recreatief fiets- en voetveer over de Neder-Rijn, van Heteren naar Renkum, penvoerder: Overbetuwe, uitbater: Uiterwaarde.
D. Pontje Beuningen-Slijk Ewijk, H4 - De Weerder, recreatief fiets- en voetveer over de Waal van Slijk-Ewijk naar Beuningen Penvoerder: Beuningen, uitbater: Uiterwaarde.

De provincie Gelderland draagt via het verenfonds bij aan de bedrijfsvoering van de veren door de te verwachten tekorten te subsidiëren. De oevergemeente die penvoerder is van het veer dient een verzoek in bij het verenfonds en zorgt voor de verrekening met de uitbater en oevergemeente. Gemeente Overbetuwe is de penvoerder van het Renkumse veer tussen Renkum en Heteren.

Het fonds van de Stichting Gelderse Veren voorziet in incidentele en vooral structurele jaarlijkse bijdragen in de exploitatietekorten van ongeveer de helft van alle Gelderse veren. De gemeenten zijn aanvrager van de subsidie.

Het zijn met name particuliere veren die, via een oevergemeente, een beroep doen op subsidie van het verenfonds. Er zijn 17 veren die (deels) in de periode 2010 tot 2020 een uitkering via de gemeente gekregen hebben. Over 2019 hebben 13 fiets- en voetveren via de gemeente een uitkering mogen krijgen.

Het VNG Gelderland rapport 'Perspectief voor de veren' komt met een aantal aanbevelingen om veren in Gelderland overeind te houden als het Verenfonds leeg is. Er zijn twee scenario's te benoemen die de ondersteuning van de exploitaties van veren als uitgangspunt hebben:

1. Het verenfonds eindigt in de loop van 2024 mogelijk gevolgd door maatwerk subsidies vanuit de Provincie Gelderland;
2. Het Verenfonds met enkele jaren verlengen na 2023 maar aangepast en gericht op een lagere c.q. andere vorm van onttrekking.

(bron: Onderzoek Toekomstbestendige Gelderse veren 2022, voor VNG Gelderland, door Rob Joosten Advies BV, April 2022)

Het bestuur van de stichting verenfonds heeft besloten om uit te gaan van scenario 1. Daarom is besloten om alle resterende middelen die er op 1 januari 2024 zijn, evenredig uit te keren, op basis van de exploitatietekorten in vaarseizoen 2023. Op basis van de berekende bedragen in uitkeringsjaar 2024 (exploitatiejaar 2023) wordt het restantsaldo evenredig bepaald. In 2023 zal de Stichting de gebruikelijke ondersteuning uitkeren, die betrekking heeft op het lopende vaarseizoen 2022. *(bron: brief verenfonds 21 oktober 2022)*

In het nieuwe coalitieakkoord van de Provincie Gelderland staat op pagina 21 de volgende tekst:
"We willen bijdragen aan het voortbestaan van de veren. Met het Verenfonds wilde de provincie de overgang maken naar de situatie dat veren zichzelf kunnen bekostigen. Dat is niet gelukt. In de toekomst moet dit anders. We werken met gemeenten en buurprovincies aan een nieuw plan voor 2024 en verder dat we gezamenlijk dragen."
Dit is geen toezegging voor financiële ondersteuning, wel wordt er gewerkt aan een nieuw plan.

Vragen en Antwoorden:

Vraag:
1. In Overbetuwe zijn meerdere veerponten actief. Welke (financiële) impact heeft het besluit van de provincie om het verenfonds te ontmantelen op de exploitatie van alle veerdiensten in Overbetuwe? En is het college hierover in gesprek met de provincie?

Beantwoording:
Bij recreatieve veren wordt een vergoeding uitgekeerd voor 35% van de tekorten in de exploitatie. Als dit wegvalt, kunnen de kosten voor het oplossen van de tekorten vanaf 2024 met 35% stijgen, dat wordt gedeeld over 2 gemeentes. Voor utilitaire autoveren stijgen de kosten van het opvangen van de tekorten het meest. Deelnemende veren kregen 80% van de tekorten vergoed. Het ontmantelen van het verenfonds heeft voor gemeente Overbetuwe effect op drie recreatieve veren. Het besluit van de provincie kan leiden tot extra kosten voor de oevergemeente als deze in het vervolg heel het tekort samen op moeten opvangen. Als tekorten verrekend worden in de tarieven, levert dat de inwoners meer kosten op.

A. Gemeente Overbetuwe heeft met de gemeente Wageningen een overeenkomst voor een vast bedrag, deze afspraak loopt door tot en met 2024. Het besluit van de provincie heeft hier geen invloed op. Het Lexkesveer neemt geen deel aan het verenfonds.
B. Stichting Drielse veer zal het wegvallen van de bijdrage uit het verenfonds wel merken. Bij de exploitatie van het veer dragen zowel gemeente Renkum als gemeente Overbetuwe bij, maar ook de scholengemeenschap “Dorenweerd College”. Deze pont is de kortste route met oversteekmogelijkheid voor leerlingen uit de Gemeente Overbetuwe en Arnhem Zuid.
C. Voor de veren Heteren Renkum en Beuningen-Slijk Ewijk levert het wegvallen van de bijdrage van het verenfonds naar verwachting geen directe tekorten op. In de begroting/jaarcijfers van Uiterwaarde blijkt dat de subsidie niet onontbeerlijk is voor de dagelijkse bedrijfsvoering, maar wordt toegevoegd aan de buffer voor onderhoud etc..
D. Gemeente Overbetuwe is penvoerder voor het Renkums veer (C). Wij verzoeken het verenfonds om een bijdrage van 35% van € 26.300, zijnde € 9.205 over te maken. In de exploitatie van het Veer Renkum - Heteren in 2022 is in totaliteit een bedrag van € 26.300 bijgedragen door beide oevergemeente zijnde het exploitatietekort over 2022. Na uitkering wordt de bijdrage onderling verrekend.

Het college is hierover niet in gesprek met de provincie Gelderland. Wel is de gemeente betrokken bij de activiteiten van VNG Gelderland in het kader van een opvolging van het verenfonds. Op 1 februari 2023 is er een informatiebijeenkomst geweest voor alle oevergemeenten in het gemeentehuis van Overbetuwe. Op 9 maart 2023 presenteerde VNG Gelderland een reeks voorstellen om de veren in Gelderland in de vaart te houden. In de rapportage ‘Perspectief voor de veren’ dat ook aan de provincie Gelderland is aangeboden. Hierin zijn de resultaten van de afstemming met deelnemende oevergemeente, onderzoeken en aanbevelingen samengevoegd

Vraag:
2. Welke afspraken heeft het college (gemaakt) met de andere oevergemeenten van de veerdiensten in Overbetuwe met betrekking tot het voornemen van de provincie om het verenfonds te ontmantelen, bijvoorbeeld over eventuele tariefswijzigingen?

Beantwoording:
Het voet-fietsveer Drielseveer (Driel – Heveadorp) (B). “Het bestuur van de Stichting Drielse Veer gaat in overleg met de gemeenten Renkum en Overbetuwe over de veertarieven voor 2024 en later. Nu het Gelders Verenfonds ophoudt te bestaan, moeten er nieuwe afspraken worden gemaakt.” (De Gelderlander 19-06-23). Een bestuurlijk overleg wordt door de Stichting ingepland in de komende maanden. Er is dan ook afstemming nodig met de scholengemeenschap Dorenweerd College.

Uiterwaarde geeft aan alleen een verhoging van tarieven te overwegen als dit in de lijn ligt met wat overige recreatieve veren doorvoeren. In de stuurgroep vergadering van dit najaar worden daarover afspraken gemaakt. Het betreft de veren naar Renkum en Beuningen (C&D).

Vraag:
3. Wat heeft het college van Overbetuwe specifiek ondernomen richting het college van Wageningen in verband met het verhogen van de fiets- en voetgangerstarieven van het Lexkesveer per 1 mei 2023?

Beantwoording:
Gemeente Wageningen is eigenaar van Lexkesveer. Zij hebben ons niet meegenomen in de verhoging van het tarief per 1 mei 2023. Er staat een bestuurlijk overleg gepland na de zomer. Eén van de agendapunten zal de tariefsverhoging zijn.

Vraag:
4. Wat is het college van plan om richting het college van Wageningen te ondernemen met betrekking tot de (financiële) impact van de verhoogde tarieven per 1 mei 2023 en mogelijke verdere verhogingen voor Overbetuwe, bijvoorbeeld schoolkinderen en fiets- en voetrecreanten?

Beantwoording:
Er is een bestuurlijke afspraak ingepland voor dit najaar om de voorwaarden van verlenging van de samenwerking te bespreken. Afhankelijk van de uitkomst van dit gesprek weten we wat we eventueel kunnen ondernemen.

Vraag:
5. Welke cijfers zijn bekend over kinderen (en eventueel ouders) die in Overbetuwe jaarlijks gebruikmaken van veerdiensten naar scholen in andere gemeenten, uitgesplitst naar basis- en voortgezet onderwijs?

Beantwoording:
In het kader van leerlingenvervoer is er een vijftal Oekraïense leerlingen die voor het fietsen naar de Internationale Schakelklas in Wageningen gebruik maken van het Lexkesveer. De kosten van het gebruik van de veerdienst wordt voor deze kinderen volledig vergoed. Vanuit ons leerlingenvervoer zijn er verder momenteel geen kinderen die voor het reizen naar school zijn aangewezen op een veerdienst. Indien dit wel het geval is, worden de kosten vanuit leerlingenvervoer volledig vergoed. Doordat er voor het reizen naar regulier basis- en voortgezet onderwijs geen aanspraak kan worden gemaakt op leerlingenvervoer, hebben wij geen zicht op het aantal kinderen dat hiervoor gebruik maakt van de veerdiensten.

Vraag:
6. Welke cijfers zijn bekend over recreanten die jaarlijks van en naar Overbetuwe gebruik maken van de verschillende veerdiensten, uitgesplitst naar auto’s/motoren, fietsers en voetgangers?

Beantwoording:
De veren van Uiterwaarde worden vrijwel alleen door recreanten gebruikt, zij zijn ook alleen seizoensgebonden in de vaart. Het totaal aantal overzetten (recreatief en utilitair) is hieronder beschreven.

Uiterwaarde laat ook onderzoek doen naar de herkomst van passagiers. Op 12 dagen in 2022 is aan bezoekers van het Voetveer van Renkum – Heteren hun postcode gevraagd. Uit dit onderzoek blijkt 30% van de bezoekers afkomstig uit de oevergemeentes. Daarnaast kwam 21% uit Gelderland en 44% verderop uit Nederland en 4% uit Duitsland/Frankrijk.

A) Het Lexkesveer wordt door leerlingen, studenten en forenzen gebruikt, maar ook recreatief. Het veer zette in 2022 186.000 auto’s en enkele honderden trucks en bussen over. Dat is nog altijd 22 procent minder dan de 245.000 uit 2019. Het aantal fietsers kwam afgelopen jaar boven het niveau van 2019 uit. Vorig jaar maakten 265.000 fietsers en wandelaars de oversteek tussen Wageningen en Randwijk en vice versa. Ook gingen er vorig jaar in vergelijking met 2019 alweer meer motoren over: van 8700 naar 9100. (bron: de Gelderlander, 04.02.23).
B) Het Driels veer zette in 2022 ruim 100.000 mensen over, waarvan bijna 14.000 met een 10 vaartenkaart (lopen/fietsen) en 31.500 met een abonnement, dat kunnen forenzen/leerlingen zijn, vooral afkomstig uit Arnhem-Zuid of Overbetuwe (bron: jaarverslag Stichting Driels Veer 2022*)
C) Het veer Beuningen Slijk-Ewijk. In totaal maakten 8.383 passagiers dit seizoen gebruik van het voetveer. Er is een aantal dagen niet gevaren door de droge zomer en stremming van vaarverkeer. Normaal per jaar tussen de 14.000 en 20.000 Het was een gemiddeld seizoen voor de dagen die gevaren zijn. Sinds de start

van de veerverbinding in 2011 hebben 151.702 passagiers gebruik gemaakt van deze oversteek. (bron: jaarverslag Uiterwaarde 2022#)
D) Voetveer Renkum-Heteren. In totaal maakten 12.350 passagiers dit seizoen gebruik van het voetveer; een gemiddeld seizoen voor de dagen die gevaren zijn. Sinds de start van de veerverbinding in 2015 hebben 71.352 passagiers gebruik gemaakt van deze oversteek.
(Bron: jaarverslag Uiterwaarde 2022#)

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders,

de gemeentesecretaris,	de burgemeester,
P.J.E. Breukers	R.P. Hoytink-Roubos

Bijlage 1: Toekomstbestendige Gelderse veren 2022, VNG Gelderland

Tabel 1: overzicht uitgaven

Bron: Stichting Verenfonds Gelderland

Autoveren, bijdragen aan gemeenten 80%

Exploitatie per jaar:		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	part/gem											
Zaltbommel - Nederhemert	part	20.482	18.207	17.742	19.265	19.354	19.612	19.794	8.722	18.617	22.386	
Zaltbommel - Aalst Veen	gem	25.160	45.724	48.050	52.202	66.284	66.740	57.562	56.172	64.248	67.034	
Wageningen - Opheusden	part	54.153	54.358	67.191	61.108	57.144	58.008	57.710	58.352	58.842	59.739	
Neder-Betuwe- Opheusden	part	54.153	54.358	67.191	61.108	57.144	58.008	57.710	58.352	58.842	59.738	
Zaltbommel - Brakel Herwijnen	gem	311.062	367.456	398.924	394.387	362.922	456.466	364.848	357.892	384.790	435.467	
Dieren - Olburgen	part	67.662	56.671	56.353	71.788	109.906	103.066	54.090	***100.000***	178.767	151.527	
Alem-Maren Kessel	part				24.125	17.043	26.299	12.223	13.841	24.769	16.974	
Maasbommel-Megen	part				28.275	22.221	24.575	25.578	23.032	25.673		
totaal		532672	596774	655451	712258	712018	812774,4	649515	676363	814548	812864,8	0

Fiets- en voetveren, bijdragen aan gemeenten 35%

Exploitatie per jaar:		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	part/gem											
Gorssel - Wilp	part	21.981	22.330	22.847	23.819	22.360	22.565	14.202	32.993	35.151	38.707	
Tiel-Wamel	gem	93.335	94.455	86.293	72.024	67.516	85.351	87.254	63.239	43.604	41.032	
Millingen aan de Rijn	part											
Gendt - Millingen	part											
Hattem/'t Kleine Veer	gem	6.327	7.481	6.368	7.473	7.252	8.890	8.667	5.088	5.197	5.765	
Drielse voetveer	part	14.965	18.733	21.614	27.983	20.178	24.006	21.546	24.230			
Varik-Heerewaarden	part	5.922	6.878	6.580	6.580	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000	
Rheden-Rhederlaag	part	11.898	13.463	11.786	13.696	7.465	7.465	7.815	***7.815***		7.720	
Druten-Dodewaard	part	4.974	5.103	5.460	5.460	5.460	5.460	6.048	5.927	6.136	6.048	
Batenburg-Demen	part	2.665	2.665	2.555	2.555	2.555	2.555	2.625	2.625	2.555	2.578	
Nunspeet-Biddinghuizen	part	1.677	550									
Ermelo-Zeewolde	part	17.856	7.347	9.292	11.041	7.147	7.147	3.574	geen aanvr			
Beuningen-Slijk Ewijk	part		8.750	8.750	8.750	8.750	8.750	8.750	8.750	8.750	8.750	
Ravenstein-Niftrik	part		2.975	2.975	2.975	2.975	2.975	3.325	3.320	3.319	3.325	
Rhenen-Lienden	part				2.800	2.800	geen aanvr	geen aanvr	2.800	3.000		
Renkum - Heteren	part							13.461	13.461	13.461	13461	
Heerewaarden - Lith	part									5.005	4315,5	
Zaltbommel Waterbus Brakel Loevestein	part									29.683	43871	
Liniepont	part										3.325	
totaal		181600	190730	184520	185156	161458	182164	184267	177248	162861,28	185897,07	0

Tabel 2: overzicht locatie veren (ingekort tot veren in Overbetuwe)

#	Naam	Water	Type veer	Type Dienst-regeling	Functie veer: Utilitair of recreatie (obv dienst-regeling)	Hoofdfietsnet	Functie veer: Utilitair of recreatie (obv hoofd-net fiets)	Indirecte bijdrage van Stichting Veren
1	Horst - Zeewolde	Nuldernauw	Fiets-voetveer	Hele jaar	Utilitair	Doorfietsroute	Utilitair	Indirecte bijdrage van Stichting Veren
13	Renkum - Heteren	Nederrijn	Fiets-voetveer	Seizoensge-bonden	Recreatie		Recreatie	Indirecte bijdrage van Stichting Veren
14	Wageningen - Randwijk	Nederrijn	Auto-, fiets- en voetveer	Hele jaar	Utilitair	Schoolfietsroute	Utilitair	
15	Opheusden - Wage-ningen	Nederrijn	Auto-, fiets- en voetveer	Hele jaar	Utilitair		Recreatie	Indirecte bijdrage van Stichting Veren
29	Beuningen - Slijk Ewijk	Waal	Fiets-voetveer	Seizoensge-bonden	Recreatie		Recreatie	Indirecte bijdrage van Stichting Veren
49	Ravenstein - Niftrik	Maas	Fiets-voetveer	Seizoensge-bonden	Recreatie	Zoeklijn Snelfiets-route	Utilitair	Indirecte bijdrage van Stichting Veren

Uit: Onderzoek naar de veren in Gelderland, Twijnstra & Gudde, 2020, p. 39

Bijlage 2: Gebruikersgroepen per voertuig- en/of kaarttype

Uit het jaarverslag Stichting Driels Veer 2022

Drielse veer	2022	2021
Fietsers	44.773	45.269
Tienvaartenkaart fiets	13.180	10.010
Veertigvaartenkaart fiets	4.360	2.840
Fietsplus enkele vaart	818 832	
Tienvaartenkaart fietsplus	500	350
Voetgangers	5.127	5.499
Overzettingen met abonnement	31.560	23.184
Groepen (waaronder Polentocht)	762	
Totaal	101.080	87.984

uit de jaarverslagen van Uiterwaarde 2022

Voetveer Beuningen – Slijk Ewijk	2016	2017	2018	2019	2021	2022
Categorie						
Voetgangers	1.526	4.590	3.974	4.911	1.386	2.079
Fietsers	11.383	12.551	8.792	12.073	9.704	5.822
Kinderen t/m 12 jaar	1.493	2.388	1.410	1.788	1.343	482
Totaal	14.402	19.529	14.176	18.772	12.433	8.383

Voetveer Renkum-Heteren	2016	2017	2018	2019	2021	2022
Categorie						
Voetgangers	571	631	838	593	596	794
Fietsers	6.231	7.155	10.545	9.438	6.914	10.277
Kinderen t/m 12 jaar	1.154	1.625	1.708	1.421	875	1.279
Totaal	7.953	9.411	13.091	11.452	8.385	12.350